

Aan de leden van de Tweede Kamer
Commissie Wonen en Rijksdienst
Griffier drs M.J. van der Leeden

Amsterdam, 2 juni 2016

Kenmerk: A 160602-16
Betreft: Wet Kwaliteitsborging voor het
bouwen

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Bij het Parlement is ingediend de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)¹. Met die wet wordt – kort gezegd – de publieke toets op de eisen van bouwtechniek en – veiligheid in handen gelegd van private ondernemers. De gemeentelijke overheid blijft o.m. verantwoordelijk voor de vergunningverlening op grond van eisen van ruimtelijke kwaliteit (welstandsbeleid en bestemmingsplan) en monumentenbeleid.

Hoewel de monumentenzorg niet onder het private stelsel valt, maken onze Federaties² zich zorgen over de onomkeerbare gevolgen die deze wet kan hebben voor beschermde cultuurmonumenten. De risico's voor het beschermde cultuurbezit zijn zo groot dat wij u adviseren om monumenten aan te wijzen als bouwwerken met een verhoogd risico, die niet onder de eerste fase van de WKB worden gebracht.

In de wet en in de in voorbereiding zijnde AmvB wordt verondersteld dat het mogelijk is om alle specifieke bouwtechnische vraagstukken die samenhangen met het monument in kwestie te beschrijven als eisen in de omgevingsvergunning. Net als nu weegt ook onder de WKB het monumentenbelang zwaarder dan de eisen van het Bouwbesluit, waardoor in de vergunning de gemotiveerde opdracht tot afwijken van het Bouwbesluit, in het belang van de cultuurhistorische bescherming, kan worden verwoord.

Die veronderstelling miskent de gebruikelijke praktijk, waarin vele monumentale aspecten pas tijdens de bouw worden ontdekt – na het slopen van tussenplafonds,

---

¹ Kamerstuk 34 453.

² De Federatie Ruimtelijke Kwaliteit vertegenwoordigt o.m. de welstands- en monumentencommissies. De Federatie Grote Monumentengemeenten is een netwerk van ruim zeventig gemeenten met betrekking tot erfgoedbeleid.

voorzetwanden, kastenwanden en dergelijke. Dergelijke ontdekkingen leiden veelvuldig tot planaanpassing en tot afwijking van de vooraf geformuleerde bouwtechnische eisen, om te voorkomen dat onnodig monumentale waarden verloren gaan. Het is slechts in theorie mogelijk om alle monumentale aspecten vooraf in kaart te brengen –daarvoor zou bovendien kostbaar (destructief) onderzoek noodzakelijk zijn, waar veel tijd mee is gemoeid.

De ruimte voor bouwkundige aanpassingen tijdens de bouw zal onder het nieuwe stelsel van de WKB beduidend minder zijn dan nu. Ook zullen – door het wegvallen van bouwtechnische kennis bij de gemeenten, en de verschuiving van de verantwoordelijkheden voor het bouwen – de verhoudingen tussen de gemeente enerzijds en de initiatiefnemer met zijn ontwerper en aannemer anderzijds drastisch veranderen.

De principiële scheiding tussen de bouwtechniek enerzijds en de eisen aan ruimtelijke kwaliteit (welstand, stedenbouwkundige randvoorwaarden, cultuurhistorie) anderzijds, die in deze wet wordt geïntroduceerd en blijkens een brief van minister Schultz van Haegen dd 19 mei 2016 in de Invoeringswet van de Omgevingswet verder wordt doorgevoerd³, is voor beschermde gebouwde monumenten desastreus. Immers: bij monumenten zijn de constructie, de gebruikte bouwmaterialen en de indeling ook altijd van cultuurhistorische waarde en daardoor beschermd. Hier is letterlijk sprake van onlosmakelijke samenhang. Bij monumenten is óók (vaak zelfs juist) de bouwtechniek monumentaal en daardoor voorwerp van zorg voor de overheid.

Wij dringen er met deze brief bij u op aan om te onderkennen dat het verbouwen van monumenten een hoger maatschappelijk risico met zich meebrengt dan het verbouwen van niet beschermde bouwwerken – vergelijkbaar met bouwwerken die uit een oogpunt van constructie of brandveiligheid een verhoogd maatschappelijk risico kennen. Er zou eerst uitvoerig ervaring moeten zijn opgedaan met de WKB voor niet beschermde bouwwerken, voordat de meer risicovolle werken onder het nieuwe stelsel worden gebracht.

Federatie Ruimtelijke Kwaliteit

Bestuur Federatie Grote Monumentengemeenten

Flip ten Cate, directeur

Karin Westerink, voorzitter

---

³ Kamerstuk 33 962 Regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet), Nr. 185, paragraaf 2.5